

KRYSTYNA PAPRZYCA*

**ROLA CZYNNIKA POLITYCZNEGO
W PROMOCJI BUDOWNICTWA ZRÓWNOWAŻONEGO****THE ROLE OF THE POLITICAL FACTOR
IN THE PROMOTION OF SUSTAINABLE CONSTRUCTION****Streszczenie**

W artykule zwrócono uwagę na rolę polityki państwa, miast i gmin w promowaniu budownictwa zrównoważonego. „Epoka ekonomiczna” czy też „era przemysłowa” kończy się, a na jej miejscu pojawia się „era ekologiczna” z nowymi możliwościami, respektowaniem i poszanowaniem praw natury – pojawia się strategia tzw. zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska naturalnego. Strategia dotycząca promocji budownictwa zrównoważonego realizowana jest w wielu krajach wysoko rozwiniętych, a Polska poprzez członkostwo w Unii Europejskiej zobowiązana jest do podejmowania powyższego celu, w związku z czym powstaje konieczność wypracowania struktur prawnych, administracyjnych, przepisów, sposobów finansowania mających na celu promowanie budownictwa zrównoważonego, które może przyczynić się do podnoszenia standardów, jakości mieszkania, jakości środowiska naszego zamieszkania, poprawy warunków życia.

Słowa kluczowe: rozwój zrównoważony, budownictwo zrównoważone

Abstract

The paper concerns the role of the policies of the state, cities and communes in the promotion of sustainable construction. The "economic" or "industrial era" is ending and being replaced by the "ecological era" with new possibilities, with respect for the laws of nature – the strategy of so-called sustainable development and environmental protection. The strategy of promoting sustainable development is realized in many developed countries. Poland, as a member of the European Union, is obliged to serve this objective, so we have to work out some legal and administrative structures, regulations, manners of financing which aim at promoting sustainable construction and contribute to the improvement of the standards of housing, the quality of our dwelling environment, the living conditions.

Keywords: sustainable development, sustainable construction

* Dr inż. arch. Krystyna Paprzyca, SusPurPol, Instytut Projektowania Urbanistycznego, Wydział Architektury, Politechnika Krakowska.

1. Cele i zadania polityki miasta, powiatu, gmin w promocji budownictwa zrównoważonego

W 2000 r. zanotowano po raz pierwszy w historii ludzkości, że liczba ludności miast przekroczyła liczbę ludności zamieszkującą tereny wiejskie, co oznacza, że o wiele więcej ludzi żyje obecnie w miastach niż na wsi. Proces masowego napływu ludności do miast znacznie pogarsza w nich warunki zamieszkania, warunki życia, przyczyniając się do powstania wielu zagrożeń cywilizacyjnych: zanieczyszczenia, zatłoczenia, zużywania się zasobów, chorób. „Epoka ekonomiczna” czy też „era przemysłowa” kończy się, a na jej miejscu pojawia się „era ekologiczna” z nowymi możliwościami, respektowaniem i poszanowaniem praw natury – strategią tzw. zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska naturalnego.

Strategia dotycząca promocji budownictwa zrównoważonego realizowana jest w wielu krajach wysoko rozwiniętych, a Polska poprzez bycie w Unii Europejskiej zobowiązana jest do podejmowania powyższego celu.

Zadaniem rządu stojącego na straży praw i porządku społecznego jest realizowanie określonych celów, które są założeniami systemów gospodarczych, politycznych, a uzależnione są one od ustroju. We *Wstępie do gospodarki rynkowej dla Polski* Richard Lucas pisze: „(...) Główną przyczyną ubóstwa niektórych krajów jest niekompetencja ich rządów (...). To rząd ustala cele, do jakiego typu gospodarka zmierza, określa program rozwoju, nadaje pewne priorytety”².

Istniejąca od lat w Polsce gospodarka rynkowa umożliwia realizację wielu celów dotyczących budownictwa mieszkaniowego. Leszek Balcerowicz stwierdza: *Rynek istnieje więc jedynie wtedy, gdy ludzie mają w gospodarce szeroki zakres wolności (...). Rynek należy do szczególnej klasy systemów, które – jak to określił laureat Nagrody Nobla Fryderyk Hayek – odznaczają się tendencjami do „spontanizacji porządku”*. Twórca nowożytnej ekonomii Adam Smith wyraził tę myśl metaforycznie, mówiąc, że uczestnikami rynku kieruje „niewidzialna ręka”³.

Jednym z celów i zadań polityki państwa, miast, gmin powinna być potrzeba **promowania budownictwa zrównoważonego** ze względu na podnoszenie standardów jakości mieszkania, jakości środowiska naszego zamieszkania, poprawy warunków życia, realizację społecznych celów – stąd istotna rola polityki miast, gmin w promocji budownictwa zrównoważonego.

2. Rola przedstawicieli władz

Nadrzędną rolę w tym aspekcie odgrywa **świadomość** przedstawicieli miast i gmin oraz powiatów:

- **prezydenta, wójta, radnych miasta, gminy i radnych powiatu**, o tym, jakie korzyści daje promowanie budownictwa zrównoważonego, co można zrobić, by promować to budownictwo wśród ludności, jak efektywnie wykorzystać środki unijne idące na ten cel. Bariery jest to, że tak naprawdę brakuje wydziałów, referatów, jednostek, grupy ludzi, która z mocy urzędu może się tym aspektem zająć.

Aby cele polityki rządu mogły być realizowane, można wprowadzić w życie problematykę dotyczącą budownictwa zrównoważonego. Trzeba więc opracować metody realizacji tej polityki.

3. Możliwości realizacji polityki

Rządzący miastami, gminami, powiatami mogą realizować politykę poprzez wpływ na:

- **akty prawne** w postaci **uchwał Rady Miasta, Rady Gminy, lokalne programy promocji zrównoważonego budownictwa, plany miejscowe** itp. Długofalowa polityka państwa, miast gmin, stabilność prawna mogą znacznie poprawić zaistniałą sytuację. Barrierami są zmienność w planach, brak koordynacji, niestabilność prawna, biurokracja itp.;
- **finansowanie** programów wspierania czy zastosowania budownictwa zrównoważonego obecnie tylko z funduszy unijnych i wygospodarowanych przez miasta i gminy pieniędzy, a może w przyszłości z ulg inwestycyjnych, podatkowych, subwencji, premii i innych źródeł sprawnie działającą administrację, jasne przepisy;
- **rolę informacyjno-promocyjną** władz miasta, powiatu, gminy, **działania kulturowe, organizowanie dla ludności wystaw, wypowiedzi, działania poprzez informację**. Społeczeństwo dzięki temu, że jest świadome możliwości, jakie daje budownictwo zrównoważone, może wskazywać prezydentowi miasta, wójtowi gminy, radnym miasta, powiatu, gminy na konieczność uwzględnienia potrzeb realizacji budownictwa zrównoważonego w uchwałach rady miasta, w planach miejscowych i poszukiwania przez władze możliwości finansowania zadań ze źródeł unijnych czy też innych możliwości.

Leszek Balcerowicz określił warunki ustroju szybkiego rozwoju, który istnieje, gdy:

1. Możliwe jest długofalowe planowanie przez wolne przedsiębiorstwa i wolnych ludzi (stabilność polityczna, prawna i stabilność pieniądza).
2. Wynik gospodarczego działania w największym stopniu zależy od inicjatywy, zaradności, porządnej pracy, a nie od siły nacisku poszczególnych grup. Nie ma więc szczegółowego państwowego interwencjonalizmu, czyli gospodarki grupowych przywilejów, biurokracji i dojsć.
3. Cele długofalowe, czyli inwestowanie, nie padają ofiarą krótkookresowej konsumpcji. Nie „przejada się” więc własnej przyszłości, np. zysków swego przedsiębiorstwa. Zatem dużą część bieżących dochodów oszczędza się i inwestuje. Dzięki temu rośnie majątek wytwórcy, a w ślad za tym zwiększają się realne dochody.
4. Decyzje inwestycyjne i produkcyjne są trafne, a powiększający się w czasie majątek jest dobrze wykorzystywany do wytwarzania dóbr o stosunkowo najwyższej ekonomicznej opłacalności⁴.

4. Wnioski końcowe

- Problematyka dotycząca promocji budownictwa zrównoważonego jest istotna, bowiem dotyczy między innymi podnoszenia standardów jakości mieszkania, jakości środowiska naszego zamieszkania, poprawy warunków życia, naszego zdrowia. Promocja budownictwa zrównoważonego realizowana jest w wielu krajach wysoko rozwiniętych, a Polska jako członek Unii Europejskiej zobowiązana jest do realizowania wspólnych działań.
- Problematyka dotycząca promocji budownictwa zrównoważonego, ma na celu poprawę warunków życia i mieszkania i powinna być realizowana przez rząd i jego przedstawicieli na szczeblach miast, powiatów, gmin. To oni tworzą wydziały, ustalają cele i metody, sposoby realizacji polityki, w tym polityki budownictwa zrównoważonego.
- Sposoby finansowania odgrywają w gospodarce fundamentalną rolę. W krajach wysoko rozwiniętych spotykamy szeroki wachlarz systemu ulg podatkowych, kredytów, funduszy związanych z budow-

nictwem zrównoważonym itp. W Polsce brakuje jakiegokolwiek promocji w aspekcie sposobów finansowania, istnieje jedynie możliwość korzystania z funduszy unijnych, ale w bardzo ograniczonym zakresie.

- Istotną rolę w problematyce promocji budownictwa zrównoważonego odgrywa świadomość społeczeństwa, by poprzez naciski na swoich przedstawicieli we władzach miast i państwa wymusić konieczność jak najszybszego jego zastosowania.

Przypisy

¹L. Balcerowicz, *Wolność i rozwój, ekonomia wolnego rynku*, Wyd. Znak, Kraków 1995, s. 42.

²R. Lucas, *Wstęp do gospodarki rynkowej dla Polski*, Wyd. Profesjonalnej Szkoły Biznesu, Kraków 1992, s. 86.

³L. Balcerowicz, *op. cit.*, s. 186.

⁴*Ibidem*, s. 55.

A policy is the changeability of objectives depending on economic development¹.

1. The objectives and assignments of the policies of cities, districts and communes in the promotion of sustainable construction

The year 2000 experienced the very first time when the number of the city dwellers exceeded the number of the rural population which means that many more people live in the cities than in the countryside. The process of mass influx of people to cities considerably worsens the living standards and conditions, contributing to the creation of numerous menaces to the civilization: pollution, crowdedness, disappearing resources, illnesses. The "economic" or "industrial era" is ending and being replaced by the "ecological era" with new possibilities, with respect for the laws of nature – the strategy of so-called sustainable development and environmental protection.

The strategy of promoting sustainable development is realized in many developed countries. Poland, as a member of the European Union, is obliged to serve this objective.

The task of the government which protects the laws and social order is to realize some defined objectives that make the assumptions of the economic and political systems, dependent upon the establishment. In *Wstęp do gospodarki rynkowej dla Polski*, Richard Lucas says, "(...) *The main cause of poverty in some countries is the incompetence of their governments (...). It is the government that appoints the objectives of the economy, defines a programme of development, gives certain priorities*"².

Poland's market economy allows for the realization of numerous objectives concerning housing. Leszek Balcerowicz writes: "*A market exists only when people have a wide range of freedom in an economy (...). A market belongs to a particular class of systems which – according to the Nobel Prize winner Frederic Hayek – are characterized by tendencies towards 'spontaneous order'*". The creator of modern economy Adam Smith said metaphorically that the participants in a market are guided by an "*invisible hand*"³.

One of the objectives and tasks of the policies of the state, cities and communes should be to **promote sustainable construction** considering the improvement of the standards of the quality of

dwelling, our housing environment, the living conditions, the realization of some social purposes – hence the significant role of the policies of cities and communes in the promotion of sustainable construction.

2. The role of the representatives of the authorities

A superior role in this aspect is played by the **consciousness** of the representatives of cities, communes and districts:

- **the president, the head, the councilors of a city, a commune and a district** – profits from the promotion of sustainable construction, promotion for the people, the effective use of the Union's means. Lack of departments, units, groups which could deal with the aspect ex officio makes a barrier here.

In order to realize the objectives of the government's policy (a possibility of putting the problems of sustainable construction into effect), a method of implementation must be prepared.

3. Possibilities of realizing the policies

Conscious people who rule cities, communes and districts can realize the policies, influencing:

- **legal acts in the form of resolutions of the City Council, the Commune Council, local programmes of promoting sustainable construction, local plans etc.** A long-term policy of the state, cities and communes, legal stability may improve the existing situation to a large extent. Barriers include changeability in plans, lack of co-ordination, legal instability, bureaucracy etc.;
- **financing** the supportive programmes or the use of sustainable construction only from the Union and the cities' funds and possibly from investment and tax reductions, grants, bonuses and other sources, effective administration, clear rules;
- **the informational and promotional role** of the authorities of cities, districts and communes, **cultural actions, organizing exhibitions for the people, comments, actions through information.** The society, conscious of the possibilities of sustainable construction, can press the president of a city, the head of a commune, the councilors of a city, a district or a commune for the implementation of sustainable construction in the resolutions of the City Council, in local plans, the authorities' search for some possibilities of financing tasks from the Union's sources or elsewhere.

Leszek Balcerowicz defined the conditions of a fast-growing system which exists when:

1. Long-term planning by free companies and free people is possible (political, legal and financial stability).
2. The result of economic activities depends on initiative, resource, hard work rather than the pressure of individual groups. Thus, there is no detailed state interventionism, i.e. economy of group privileges, bureaucracy and connection.
3. Long-term objectives, i.e. investing, do not fall victim to short-term consumption. One does not waste one's own future, e.g. the profits of one's company. A big part of current incomes is saved and invested. Therefore, the production assets and real incomes increase.
4. Investment and production decisions are accurate while property is used well to create goods of relatively highest economic profitability⁴.

4. Closing conclusions

- The problems of the promotion of sustainable construction are significant because they concern the improvement of the standards of the quality of dwelling, our housing environment, living conditions, health. The promotion of sustainable construction is realized in numerous developed countries. Poland, as a member of the European Union, is obliged to realize joint actions.
- The problems of the promotion of sustainable construction aims at improving the conditions of living and dwelling. It ought to be realized by the government and the representatives at the level of cities, districts and communes. The government creates new departments, appoints objectives and methods, manners of realizing policies, including the policy of sustainable construction.
- The manners of financing play a fundamental role in an economy. In developed countries, we find a vast array of the system of tax reductions, credits and funds related to sustainable construction. Poland lacks promotion in the aspect of manners of financing. There is just a possibility of using the Union's funds but to a very limited extent.
- The society's consciousness plays a significant role in the problems of the promotion of sustainable construction. Pressing its representatives in the municipal and state authorities, it could impose fast implementation.

Endnotes

¹L. Balcerowicz, *Wolność i rozwój, ekonomia wolnego rynku*, Wyd. Znak, Kraków 1995, p. 42.

²R. Lucas, *Wstęp do gospodarki rynkowej dla Polski*, Wyd. Profesjonalnej Szkoły Biznesu, Kraków 1992, p. 86.

³L. Balcerowicz, *op. cit.*, p. 186.

⁴*Ibidem*, p. 55.

Bibliografia – Bibliography

[1] Balcerowicz L., *Wolność i rozwój, ekonomia wolnego rynku*, Wyd. Znak, Kraków 1995.

[2] Lucas R., *Wstęp do gospodarki rynkowej dla Polski*, Wyd. Profesjonalnej Szkoły Biznesu, Kraków 1992.